



**TÜRKİYE CUMHURİYETİ**  
**ANAYASA MAHKEMESİ**

**İKİNCİ BÖLÜM**

**KARAR**

**A.Z.Ö. BAŞVURUSU**

(Başvuru Numarası: 2014/546)

Karar Tarihi:19/12/2017

R.G. Tarih ve Sayı: 28/2/2018 - 30346

## İKİNCİ BÖLÜM

### KARAR

### GİZLİLİK TALEBİ KABUL

**Başkan** : Engin YILDIRIM  
**Üyeler** : Serdar ÖZGÜLDÜR  
Osman Alifeyyaz PAKSÜT  
Recep KÖMÜRCÜ  
M. Emin KUZ  
**Raportör Yrd.** : Gizem Ceren DEMİR KOŞAR  
**Başvurucu** : A.Z.Ö.  
**Vekili** : Av. Ayşenur DEMİRKALE

#### I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, kimlik bilgilerinin değiştirilmesi ve geçici maddi yardım yapılmasına ilişkin tedbirlerin uygulanmasında ortaya çıkan aksaklık ve gecikmeler nedeniyle maddi ve manevi varlığın korunması hakkının; yaşanan intihar olayı nedeniyle ise yaşam hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

#### II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 9/1/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.
7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanlarını ibraz etmiştir.

#### III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:  
**A. Başvurucunun Yer Değişikliklerine ve Boşanma Davasına İlişkin Süreç**
9. Başvurucu; önceki evliliğinden olan biri 1994 doğumlu, diğeri 1992 doğumlu *serabral palsy* (beyin felci) hastası iki oğlu ve eşi S.K.dan olan 2008 doğumlu oğlu ile birlikte 2009 yılında Bursa'dan İstanbul'a taşınmıştır.

10. Başvurucu, İstanbul'da bir süre kız kardeşinin yanında kalmıştır. Ancak başvurucu bir süre sonra, eşinden gördüğü şiddet nedeniyle il değiştirdiğini ve kız kardeşinin yanında daha fazla oturamayacaklarını belirterek başvuru yapması üzerine kirası ve taşınma masrafları İstanbul Valiliği Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (İstanbul Valiliği SYDV) tarafından karşılanarak 2010 yılında İstanbul ili Tuzla ilçesinde kiralık bir eve taşınmıştır. Başvurucunun burada bir işe yerleşmesi de sağlanmıştır.

11. Başvurucu 23/8/2010 tarihinde eşi S.K. aleyhine boşanma davası açmıştır.

12. Başvurucunun 17/9/2010 tarihinde işinden evine dönerken eşinin kendisini darp ve tehdit ettiği iddiasıyla şikâyette bulunması üzerine 14/1/1998 tarihli ve 4320 sayılı mülga Ailenin Korunmasına Dair Kanun hükümleri uyarınca başvurucu hakkında altı ay süreyle koruma kararı verilmiştir.

13. 2010 yılı sonunda başvurucunun kira ve taşınma masrafları İstanbul Valiliği SYDV tarafından karşılanmak üzere başka bir adrese taşınması sağlanmış ve burada yine kendisine işe girmesi konusunda aracılık yapılmıştır. Başvurucuya, ikamet bilgilerini açıklamadan resmî işlemlerini yürütebilmesi amacıyla İstanbul Valiliği tarafından bir yazı verilmiş; başvurucunun ikamet bilgileri gizli tutulmuştur.

14. Başvurucuya yapılacak bir tebligat için emniyet tarafından adres araştırması yaptırılması ve başvurucunun adres bilgilerinin dava dosyasına girmesi nedeniyle eşi tarafından erişilebilir hâle gelmesi üzerine İstanbul Valiliği SYDV tarafından başvurucunun adresi 2012 yılında yeniden değiştirilmiştir.

15. Bakırköy 7. Aile Mahkemesinin 23/12/2011 tarihli kararıyla başvurucunun açtığı boşanma davasının kabulüne, müşterek çocuk ile annenin Valilik tarafından korunma altına alındığı ve can güvenliklerinin bulunmadığı dikkate alınarak müşterek çocuk ile baba arasında şahsi ilişki kurulmasına yer olmadığına karar verilmiştir. Babanın temyiz süresi geçtikten sonra yaptığı temyiz isteminin reddi üzerine karar 21/5/2012 tarihinde kesinleşmiştir.

16. Başvurucu, bu tarihten sonraki mevcut adresinin de eski eşi tarafından tespit edildiğini belirterek yeniden adres değişikliği talep ettiğini ancak talebinin reddedildiğini beyan etmektedir. Adres değişikliği talebine ve bu talebin reddine ilişkin dosyada bilgi ve belge yer almamaktadır.

17. Başvurucu; adres değişikliği talebinin reddi üzerine yaşadığı korku nedeniyle işten ayrıldığını, çocuklarıyla birlikte eve kapandığını, çalışmadığı için yaşadıkları maddi sıkıntı ve şiddet korkusu nedeniyle hem çocuklarının hem kendisinin psikolojik olarak zarar gördüğünü, beyin felci hastası olan 1992 doğumlu büyük oğlu F.B.K.nın bu süreçte depresyona girdiğini ve girdiği depresyon sonucu intihar ettiğini ileri sürmektedir.

18. Başvurucu, oğlunun ölümünden sonra adresinin İstanbul Valiliği SYDV tarafından yeniden değiştirildiğini bildirmektedir.

#### **B. F.B.K.nın İntiharına İlişkin Süreç**

19. F.B.K. 17/1/2013 tarihinde şehir hatları vapurundan denize atlayarak intihar etmiş, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturmada 16/1/2014 tarihinde "*olayda başka bir kimseye atfi kabil bir kusurun bulunmadığı anlaşıldığı*" gerekçesiyle kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmiştir.

#### **C. Eski Eş S.K. Hakkında Yürütülen Adli Süreç**

20. Başvurucunun 17/9/2010 tarihinde işinden evine dönerken eşi tarafından darp ve tehdit edildiği iddiasıyla yaptığı şikâyet üzerine Tuzla Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından

konuya ilişkin başlatılan soruşturma kapsamında 24/9/2010 tarihinde alınan sağlık raporunda, sağ bacakta femur iç arka kısımda 3 cm ekimoz, sağ tibia arka kısımda 3 cm ekimoz, sol bacakta femur ön yüzde 3 cm ekimoz, her iki kolda ön kolda ikişer adet ekimoz bulunduğu tespit edilmiştir.

21. Anılan olaya ilişkin Tuzla Cumhuriyet Başsavcılığının 24/3/2011 tarihli iddianamesiyle S.K. hakkında basit yaralama, hakaret ve tehdit suçlarından dava açılmıştır.

22. Başvurucu; 2011 yılı içinde işyerine gitmek için servisin gelmesini beklerken S.K.nın elindeki taşları kendisine attığı, bu tarihten sonra kendisini takip etmeye başladığı, telefonla arayarak "*O camdan düşme, ben seni camdan atacağım. Kimse seni elimden kurtaramaz. Ben burdayım. Buradan ev tutacağım. Polis seni elimden kurtaramaz.*", "*Ölümlerden ölüm beğen.*", "*Çocuğunu kaçıracağım.*" sözleri ile tehdit ettiği, 24/4/2011 tarihinde aradığı telefonu açan büyük oğlu F.B.K.ya "*Ben sizi buldum. Annenizi döveceğim, onu öldüreceğim. Yüzüne kezzap atacağım.*" diyerek, kendisine ise "*Seni camdan atacağım.*" diyerek tehditte bulunduğu iddiasıyla şikâyetçi olmuştur.

23. Tuzla Cumhuriyet Başsavcılığının 24/5/2011 tarihli iddianamesiyle S.K.nın tehdit suçundan cezalandırılması istemiyle dava açılmıştır.

24. Başvurucu; S.K.nın kendisini takip ettiği, öldüreceğini ve müşterek oğlu H.yi kaçırap kötü insanların eline vereceğini söyleyerek sürekli tehdit ettiği iddiasıyla şikâyetçi olmuş; Tuzla Cumhuriyet Başsavcılığının 18/9/2011 tarihli iddianamesiyle ölümle tehdit suçundan cezalandırılması istemiyle S.K. hakkında dava açılmıştır.

25. Açılan üç ayrı davanın birleştirilmesine karar verilmiştir. İstanbul Anadolu 7. Sulh Ceza Mahkemesinin 22/5/2013 tarihli kararıyla, S.K.nın 17/9/2010 günü başvuru yapıldığının sağlık raporundan anlaşıldığı gerekçesiyle basit yaralama suçundan adli para cezası ile cezalandırılmasına kesin olarak karar verilmiştir. Sanığın telefonla başvuru yapılarak "*O camdan düşme, ben seni camdan atacağım, kimse seni benim elimden kurtaramaz, ben buradayım, buradan ev tutacağım, polis seni elimden kurtaramaz, ölümlerden ölüm beğen, çocuğunu kaçıracağım.*" sözleriyle tehdit ettiğinin tanık beyanları ve dosya kapsamından anlaşıldığı gerekçesiyle S.K.nın tehdit suçundan 6 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. S.K.ya isnat edilen diğer suçlar yönünden ise atılı suçların işlendiğine dair delil bulunmaması nedeniyle beraat kararı verilmiştir. Anılan kararın beraat ve hapis cezasına ilişkin hükümler yönünden temyiz incelemesi devam etmektedir.

26. Küçükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığının 9/2/2012 tarihli iddianamesiyle boşanma davası devam ederken S.K.nın başvuru yapılarak hakaret içerikli mesaj gönderdiğinden bahisle hakaret suçundan cezalandırılması istemiyle dava açılmış; Küçükçekmece 5. Sulh Ceza Mahkemesince 4/6/2013 tarihinde, S.K.nın kendisini aldattığını düşündüğü eşine telefonla mesaj göndermek suretiyle ve yapılan görüşmelerde hakaret ettiği, sanığın atılı suçu kendisine yönelik haksız eyleme karşı işlediği anlaşıldığından hakkında ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

#### **D. Başvurucuya Yapılan Ekonomik Destekler**

27. Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü (İl Müdürlüğü) tarafından 1/8/2012 tarihinden geçerli olmak üzere başvuru yapılarak en küçük oğlu için bir yıl süreli ekonomik destek verilmiş olup bu kapsamda 4.150 TL ödeme yapıldığı anlaşılmaktadır.

28. Başvurucuya, Bursa ve İstanbul Valilikleri Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından 2009 yılından 2014 yılına kadar barınma yardımı ve nakdî yardım yapıldığı; başvuru yapılarak ayrıca üç farklı kaymakamlıktan farklı tarihlerde nakdî yardım aldığı anlaşılmaktadır.

### **E. Başvurucu ve Küçük Oğlunun Kimlik Bilgilerinin Değiştirilmesi Süreci**

29. Başvurucu 6/7/2012 tarihinde, 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi uyarınca kendisinin ve eski eşiyle müşterek çocukları H.K.nın kimlik bilgilerinin değiştirilmesi talebinde bulunmuştur.

30. Bakırköy 3. Aile Mahkemesi 10/8/2012 tarihli kararıyla başvurucu ve oğlu hakkında altı ay süreli önleyici tedbir kararına hükmetmiştir. Kimlik bilgilerinin değiştirilmesi talebi ise alınan diğer önleyici tedbir kararlarının uygulanmasında başvurucu açısından yarar bulunduğu gerekçesiyle reddedilmiştir. Başvurucunun anılan ret kararına karşı yaptığı itiraz, Bakırköy 4. Aile Mahkemesi tarafından kabul edilmiş ve 5/9/2012 tarihinde 6284 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi uyarınca başvurucu ve oğlu H.K.nın kimlik bilgilerinin değiştirilmesi tedbirinin uygulanmasına karar verilmiştir.

31. 24/9/2012 tarihinde anılan karar, gereği ve kararın infazı için İl Müdürlüğüne gönderilmiştir. 18/1/2013 tarihli ve 28532 sayılı 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nin (Yönetmelik) yürürlüğe girmesi üzerine 13/2/2013 tarihinde anılan karar, Yönetmelik'in 16. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir.

32. 28/3/2013 tarihinde İçişleri Bakanlığı tarafından İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına yazılan yazıyla tedbir kararlarının ilk defada en çok altı ay süre için verilebileceği dikkate alındığında kimlik bilgilerinin değiştirilmesine ilişkin tedbirin geçerlik tarihinin 5/3/2013 tarihinde sona erdiğinin anlaşıldığı belirtilmiş; tedbir kararının süresinin uzatılmasına ilişkin olarak Mahkemece yeniden değerlendirilme yapılması talep edilmiştir.

33. Bakırköy 3. Aile Mahkemesinin 19/6/2013 tarihli ek kararıyla, anılan tedbir kararının mahiyeti gereği süreye tabi olmadığı belirtilmiş, tedbir kararı gereği ve kararın infazı için yeniden İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir.

34. Başvurucu ve oğlunun yeni kimlik belgeleri 25/7/2013 tarihinde kendilerine teslim edilmiştir.

### **F. Geçici Maddi Yardım Yapılmasına İlişkin Karar**

35. Başvurucunun 13/12/2012 tarihli talebi üzerine Bakırköy 4. Aile Mahkemesinin 18/12/2012 tarihli kararıyla başvurucu ve en küçük oğlu için 6284 sayılı Kanun'un 17. maddesi kapsamında geçici maddi yardım yapılmasına, gereği için kararın, İstanbul Valiliği Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne gönderilmesine karar verilmiştir.

36. Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Koza Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi Müdürlüğü (ŞÖNİM) tarafından 19/2/2013 tarihinde, yapılacak geçici maddi yardımın süresinin kararda belirtilmemiş olması nedeniyle Mahkemededen, ödenecek yardımın başlangıç ve bitiş sürelerinin belirtilmesi istenmiştir.

37. Bakırköy 4. Aile Mahkemesinin 19/2/2013 tarihli ek kararıyla, geçici maddi yardımın ilk karar tarihinden başlayarak altı ay süreyle geçerli olduğuna karar verilmiştir.

38. Başvurucu 16/7/2013 tarihinde, yapılacak maddi yardımı toplu olarak almak istediğine dair dilekçe vermiştir. Yapılacak ödeme için ŞÖNİM tarafından 29/7/2013 tarihinde ödenek talep edilmiş ve başvurucuya 4/9/2013 tarihinde toplu olarak ödeme yapılmıştır.

### **G. Başvurucunun Şikâyeti Üzerine Kamu Görevlileri Hakkında Yürütülen Adli Süreç**

39. Başvurucu, kimlik bilgilerinin değiştirilmesi ve geçici maddi yardım yapılmasına ilişkin kararların uygulanmamasında İstanbul Valiliği Aile ve Sosyal Politikalar

İl Müdürlüğü bünyesinde görevli kamu görevlilerinin ihmali bulunduğu iddiasıyla şikâyetçi olmuştur.

40. İstanbul Valiliği tarafından 9/9/2013 tarihinde, şikâyet edilen kamu görevlilerinin görevlerini ihmal ettiklerine ya da kötüye kullandıklarına ilişkin bilgi ve bulguya rastlanmadığı gerekçesiyle soruşturma izni verilmemesi yönünde karar alınmıştır.

41. Soruşturma izni verilmemesine yönelik karara karşı başvuru tarafından yapılan itiraz, İstanbul Bölge İdare Mahkemesinin 12/11/2013 tarihli kararı ile reddedilmiştir.

42. İtirazın reddine ilişkin kararın 11/12/2013 tarihinde tebliğ edilmesi üzerine başvuru 9/1/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

#### IV. İLGİLİ HUKUK

43. 6284 sayılı Kanun'un "Amaç, kapsam, temel ilkeler" kenar başlıklı 1. maddesi şöyledir:

*"(1) Bu Kanunun amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.*

*(2) Bu Kanunun uygulanmasında ve gereken hizmetlerin sunulmasında aşağıdaki temel ilkelere uyulur:*

*a) Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, özellikle Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemeler esas alınır.*

*b) Şiddet mağdurlarına verilecek destek ve hizmetlerin sunulmasında temel insan haklarına dayalı, kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli bir usul izlenir.*

*c) Şiddet mağduru ve şiddet uygulayan için alınan tedbir kararları insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirilir.*

*ç) Bu Kanun kapsamında kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddeti önleyen ve kadınları cinsiyete dayalı şiddetten koruyan özel tedbirler ayrımcılık olarak yorumlanamaz."*

44. 6284 sayılı Kanun'un "Mülkî amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları" kenar başlıklı 3. maddesi şöyledir:

*"(1) Bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere mülkî amir tarafından karar verilebilir:*

*a) Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması.*

*b) Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması.*

*c) Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi.*

*ç) Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması.*

*d) Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek kaydıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması.*

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a) ve (ç) bentlerinde yer alan tedbirler, ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunar. Mülkî amir tarafından kırksekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar."

45. 6284 sayılı Kanun'un "Hâkim tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları" kenar başlıklı 4. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:

a) İşyerinin değiştirilmesi.

b) Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi.

c) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması.

ç) Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi."

46. 6284 sayılı Kanun'un "Hâkim tarafından verilecek önleyici tedbir kararları" kenar başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"(1) Şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:

a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.

b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.

c) Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.

ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişise ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlandırılması ya da tümüyle kaldırılması.

d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.

e) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.

f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.

g) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.

ğ) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.

h) Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması.

ı) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde yer alan tedbirler, ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en

*geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunar. Hâkim tarafından yirmidört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.*

*(3) Bu Kanunda belirtilen tedbirlerle birlikte hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar vermeye yetkilidir.*

*(4) Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla hâkim, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir."*

47. 6284 sayılı Kanun'un "Tedbir kararlarının bildirim ve uygulanması" kenar başlıklı 10. maddesi şöyledir:

*"(1) Bu Kanun hükümlerine göre alınan tedbir kararları, Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlükleri ile verilen kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına veya kolluğa en seri vasıtalarla bildirilir.*

*(2) Bu Kanun kapsamında ilgili mercilere yapılan başvurular ile bu başvuruların kabul ya da reddine ilişkin kararlar, başvuru yapılan merci tarafından Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine derhâl bildirilir.*

*(3) Korunan kişinin geçici koruma altına alınmasına ilişkin koruyucu tedbir kararı ile şiddet uygulayan hakkında verilen önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yer kolluk birimi görevli ve yetkilidir.*

*(4) Tedbir kararının, kolluk amirince verilip uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hâllerde, kolluk birimleri tarafından kişi, Bakanlığın ilgili il veya ilçe müdürlüklerine ivedilikle ulaştırılır; bunun mümkün olmaması hâlinde giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberindekilere geçici olarak barınma imkânı sağlanır.*

*(5) Tedbir kararının ilgililere tefhim veya tebliğ edilmemesi, kararın uygulanmasına engel teşkil etmez.*

*(6) Hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen kişiler, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlere yerleştirilir. Barınma yerlerinin yetersiz kaldığı hâllerde korunan kişiler; mülkî amirin, acele hâllerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde geçici olarak barındırılabilir.*

*(7) İşyerinin değiştirilmesi yönündeki tedbir kararı, kişinin tabi olduğu ilgili mevzuat hükümlerine göre yetkili merci veya kişi tarafından yerine getirilir."*

48. 6284 sayılı Kanun'un "Tedbir kararlarına aykırılık" kenar başlıklı 13. maddesi şöyledir:

*"(1) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayan, bu kararın gereklerine aykırı hareket etmesi hâlinde, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulur.*

*(2) Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi onbeş günden otuz güne kadardır. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez.*

*(3) Zorlama hapsine ilişkin kararlar, Cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirilir. Bu kararlar Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine bildirilir."*



49. 6284 sayılı Kanun'un "Geçici maddi yardım yapılması" kenar başlıklı 17. maddesi şöyledir:

*"(1) Bu Kanun hükümlerine göre geçici maddi yardım yapılmasına karar verilmesi hâlinde, onaltı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının otuzda birine kadar günlük ödeme yapılır. Korunan kişinin birden fazla olması hâlinde, ilave her bir kişi için bu tutarın yüzde yirmisi oranında ayrıca ödeme yapılır. Ancak, ödenecek tutar hiçbir şekilde belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemez. Korunan kişilere barınma yeri sağlanması hâlinde bu fıkra da belirlenen tutarlar yüzde elli oranında azaltılarak uygulanır.*

*(2) Bu ödemeler, Bakanlık bütçesine, geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanır. Yapılan ödemeler, şiddet uygulayandan tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilemeyenler 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ilgili vergi dairesi tarafından takip ve tahsil edilir.*

*(3) Korunan kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit hâlinde yapılan yardımlar, bu kişiden 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir."*

50. Yönetmelik'in "Geçici maddi yardım yapılması" kenar başlıklı 8. maddesi şöyledir:

*"(1) Korunan kişi hakkında Kanununun 17 nci maddesi uyarınca geçici maddi yardım yapılır.*

*(2) Tedbir kararı, ilgiliye tefhim veya tebliğ edilir ve yerine getirilmek üzere ŞÖNİM'e gönderilir.*

*(3) Geçici maddi yardım kararı ile on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının otuzda birine kadar günlük ödeme yapılır. Korunan kişinin birden fazla olması hâlinde, ilave her bir kişi için bu tutarın yüzde yirmisi oranında ayrıca ödeme yapılır. Ancak, ödenecek tutar hiçbir şekilde belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemez. Korunan kişilere barınma yeri sağlanması hâlinde bu fıkra da belirlenen tutarlar yüzde elli oranında azaltılarak uygulanır.*

*(4) Geçici maddi yardım, korunan kişinin kimlik numarası ve banka hesap numarası beyanına istinaden, kararın ŞÖNİM'e tebliğ edilmesini müteakiben hazırlanan bordro ile ödenir. Bordro, her ayın onbeşinde ve otuzunda düzenlenerek tahakkuk eden meblağ ilgililerin banka hesabına yatırılır. Aynı tedbir kararında birden fazla kişi hakkında geçici maddi yardım yapılmasına dair karar verilmesi halinde bu kişiler aynı bordroda gösterilir ve ödemeler aynı banka hesap numarasına yapılır. Ödeme evrakına karar örneği eklenir. Geçici maddi yardıma dair ödemelere kararın geçerliliği süresince devam edilir. Geçici maddi yardım yapılmasının kaldırılmasına ya da değiştirilmesine karar verilmesi halinde kararın geçerli olduğu gün üzerinden hesaplanarak ödeme yapılır. Korunan kişiye elden ödeme yapılmaz.*

*(5) Geçici maddi yardımlar için yapılan ödemeler, Bakanlık bütçesine, geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanır. Geçici maddi yardıma ilişkin ödemelerin geri alımı 42 nci maddede belirtilen esaslara göre yapılır.*

*(6) Diğer Kanunlara göre yapılan yardımlar, geçici maddi yardım yapılması tedbirine karar verilmesine engel olmaz.*

*(7) Bu madde kapsamında yapılan ödemeler, gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtlar ise damga vergisinden istisnadır."*

51. Yönetmelik'in "Kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi" kenar başlıklı 8. maddesi şöyledir:

*"(1) Kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi tedbiri, hâkim tarafından, korunan kişinin hayati tehlikesinin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer*

*tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde, ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayanılarak Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre verilen tedbir karardır.*

*(2) Karar, İçişleri Bakanlığınca gereği yerine getirilmek üzere hâkim tarafından Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir.*

*(3) Cumhuriyet başsavcılığınca bu karar İçişleri Bakanlığına ivedilikle gönderilir. Karar üzerine yapılan işlemin sonucu, İçişleri Bakanlığı tarafından Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir."*

## **V. İNCELEME VE GEREKÇE**

52. Mahkemenin 19/12/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

### **A. Adli Yardım Talebi Yönünden**

53. Başvurucu, bireysel başvuru harç ve masraflarını karşılama imkânının bulunmadığını belirterek adli yardım isteminde bulunmuştur.

54. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Şerif Ay* (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

### **B. Maddi ve Manevi Varlığın Korunması Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia**

#### **1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü**

55. Başvurucu; kimlik bilgilerinin değiştirilmesi kararının zamanında uygulanmaması nedeniyle çocuklarıyla birlikte şiddet korkusu içinde yaşamak zorunda kaldıklarını, geçici maddi yardım yapılmasına ilişkin kararın geç uygulanması, kimlik bilgilerinin değiştirilmesi tedbirinin uygulanmasından sonra ilgili kayıtların gereği gibi düzenlenmemesi neticesinde iş bulamaması gibi nedenlerle ekonomik sıkıntılar yaşadığını, çocuklarıyla birlikte kurmaya çalıştıkları aile hayatının korunması yönünde devletin üzerine düşen pozitif yükümlülüklerini yerine getirmekte yetersiz kaldığını belirterek kötü muamele yasağı, özel hayat ve aile hayatının korunması hakkı, adil yargılanma hakkı, etkili başvuru hakkı ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

56. Bakanlık görüş yazısında; başvurunun iddialarının Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında incelenmesi gerektiği, somut olayda başvuru ve çocuklarının güvenliklerinin sağlanması ve hayatlarını idame ettirebilmeleri konusunda yargısal ve idari makamların eylemsiz kalmadıkları belirtilmiştir.

57. Başvurucu; Bakanlık görüşüne karşı sunduğu beyan dilekçesinde yargısal ve idari makamların eylemsiz kalmadıklarının doğru olduğunu ancak uygulamadaki aksaklıklar nedeniyle süreçlerden sonuç alabilmek için çaba sarf ettiğini, idari ve yargısal makamlara defalarca başvuru yapmak zorunda kaldığını, hızlı ve etkili önlemler alınmadığını, koruma yükümlününün gereği gibi yerine getirilmediğini ileri sürmüştür.

#### **2. Değerlendirme**

58. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" kenar başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

*"Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."*

59. Anayasa'nın 5. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

*"Devletin temel amaç ve görevleri, (...) kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."*

60. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddiaları kişinin maddi ve manevi varlığının korunması hakkı kapsamında incelenmiştir.

**a. Kabul Edilebilirlik Yönünden**

61. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan maddi ve manevi varlığın korunması hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

**b. Esas Yönünden**

**i. Genel İlkeler**

62. Anayasa'nın 17. maddesinde herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı güvence altına alınmıştır. Kişinin maddi ve manevi varlığının korunması hakkı, Anayasa'nın 5. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde devlete pozitif ve negatif ödevler yükler (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, §§ 50, 51).

63. Söz konusu pozitif yükümlülükler, bireyler arası ilişkiler alanında olsa da belirtilen haklara saygıyı sağlamaya yönelik tedbirlerin alınmasını zorunlu kılar (*Marcus Frank Cerny* [GK], B. No: 2013/5126, 2/7/2015, §§ 36, 40). Alınması gereken tedbirlerin neler olduğu her somut olayın kendi koşulları çerçevesinde değerlendirilmelidir.

64. Pozitif yükümlülükler kapsamında devletin sahip olduğu koruma yükümlülüğü, hem hukuki hem de fiilî tedbirler alınmasını gerektirmektedir. Bu tedbirler korumasız kişilerin etkili bir şekilde korunmalarını sağlamalı, yetkililerin bilgi sahibi oldukları veya olmaları gerektiği durumlarda makul adımlar atmalarını içermelidir (*R.K.*, B. No: 2013/6950, 20/4/2016, § 75).

65. Ancak özellikle insan davranışının öngörülemezliği, öncelikler ve kaynaklar değerlendirilerek yapılacak işlemin veya yürütülecek faaliyetin tercihi dikkate alınarak pozitif yükümlülük yetkililer üzerine aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanmamalıdır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 53).

66. Devletin maddi ve manevi varlığı koruma hakkı kapsamında sahip olduğu pozitif yükümlülüklerin “etkili bir yargısal sistem kurma”ya ilişkin bir yönü de bulunmaktadır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 54).

67. Diğer taraftan bu yöndeki pozitif yükümlülüğün sonuç yükümlülüğü olmayıp uygun araçların kullanılması yükümlülüğü olması, her davada başarılı olunması veya mağdurların olaylarla ilgili beyanlarıyla bağdaşan bir sonuca varılması gerektiği anlamına gelmemektedir. Bununla beraber kural olarak dava, olayın gerçekleştiği koşulları belirleyecek ve iddiaların doğruluğunun kanıtlanması hâlinde sorumlularının tespit edilerek uygun telafi imkânlarını sağlayacak nitelikte olmalıdır (*Nail Artuç*, B. No: 2013/2839, 3/4/2014, § 45).

**ii. İlkelerin Olaya Uygulanması**

68. Başvurucu, geçici maddi yardım yapılmasına ve kimlik bilgilerinin gizlenmesine yönelik verilen kararların geç uygulanması nedeni ile pozitif yükümlülüklerin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

69. Somut olayın incelenmesinde öncelikle Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında devletin sahip olduğu koruma yükümlülüğü kapsamında koruyucu bir hukuk sistemi kurulması gerekliliği yönündeki pozitif yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediğinin incelenmesi gerekmektedir.

70. 4320 sayılı mülga Kanun kapsamında, aile içi şiddete maruz kalan bireylerin korunmasına yönelik olarak başvurulabilecek tedbirler düzenlenmiştir. 8/3/2012 tarihinde ise ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesi için etkili ve süratli bir yöntem izlenmesi, şiddete maruz kalan veya uğrama tehlikesi altında olan kişinin gecikmeksizin korunması amacıyla Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle belirlenen standartlara uygun olarak 6284 sayılı Kanun yürürlüğe konulmuştur.

71. 6284 sayılı Kanun kapsamında, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

72. Anılan Kanun kapsamında ilgilinin talebi, kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine mülki amir tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları, hâkim tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları ve hâkim tarafından verilebilecek önleyici tedbir kararları düzenlenmektedir. Anılan Kanun kapsamında ayrıca korunan kişiye geçici maddi yardım yapılmasına ilişkin hükümler yer almaktadır. Anılan kararlar ilk seferinde en çok altı ay geçerli olmakla birlikte bu süre; resen veya korunan kişi, kolluk görevlileri ya da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının talebi üzerine uzatılabilmektedir.

73. Aynı Kanun'un 13. maddesine göre anılan tedbir kararlarının gereklerine aykırı hareket etmesi hâlinde şiddet uygulayana toplam süresi altı ayı geçmeyecek şekilde Cumhuriyet başsavcılıklarınca zorlama hapsi uygulanabilmektedir.

74. Önleyici ve koruyucu tedbir kararlarının yeterli olmadığı durumlarda ayrıca kimlik bilgilerinin ve diğer ilgili belgelerin değiştirilmesi tedbiri de 6284 sayılı Kanun kapsamında düzenlenmektedir.

75. 6284 sayılı Kanun'un 17. maddesinde ayrıca Kanun kapsamında korunan kişilere geçici maddi yardım yapılması düzenlenmiş olup anılan yardım ile belli bir süre için korunan kişilerin geçimlerinin sağlanabilmesi amaçlanmaktadır.

76. Buna göre devletin koruma yükümlülüğü çerçevesinde gerekli yasal altyapının oluşturulduğu ve şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunanların korunması yönünden kurulan hukuk sisteminin yetersiz olmadığı anlaşılmaktadır (Benzer yöndeki karar için bkz. *Semra Özel Üner*, B. No: 2014/12009, 26/10/2016, § 39).

77. İkinci olarak incelenmesi gereken husus, mevcut idari ve yasal mevzuat kapsamında somut olayın gerektirdiği ölçüde makul pratik tedbirler alınıp alınmadığıdır.

78. Başvurucunun 17/9/2010 tarihinde eşi tarafından darp ve tehdit edildiğine ilişkin iddiasının adli makamlar önüne taşınmasının ardından 29/9/2010 tarihinde başvurucu hakkında 4320 sayılı mülga Kanun'un 1. maddesi kapsamında koruma kararı verildiği anlaşılmaktadır. 29/4/2011 tarihinde ise başvurucu hakkında çağrı üzerine koruma kararı verilmiş ve anılan tedbir kararı, süresi uzatılarak devam ettirilmiştir.

79. Başvurucu 6/7/2012 tarihinde kendisi ve küçük oğlu H.K. hakkında kimlik bilgilerinin değiştirilmesi tedbiri uygulanması talebinde bulunmuştur. Başvurucu hakkında önleyici tedbirlere hükmedilmesinin yeterli olduğu değerlendirilmiş ve 10/8/2012 tarihinde, altı ay süreyle geçerli olmak üzere S.K.nın başvurucuya yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına, başvurucunun ikamet ettiği adreste bulunan konuta 100 metreden fazla yaklaşmamasına, başvurucunun şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesine, başvurucuyu iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesine karar verilmiştir.

80. Başvurucunun itirazı üzerine ise 5/9/2012 tarihinde, anılan önleyici tedbir kararlarına başvurucunun ve S.K. ile müşterek oğlu H.K.nın kimlik bilgilerinin ve diğer ilgili belgelerinin değiştirilmesi tedbirinin eklenmesine karar verilmiştir. Başvurucu ve oğlunun yeni kimlik belgeleri 25/7/2013 tarihinde kendilerine teslim edilmiştir.

81. Başvurucu ve oğlunun kimlik bilgilerinin değiştirilmesi yönünde verilen kararın, karar tarihinden yaklaşık on ay sonra uygulandığı anlaşılmaktadır. Anılan gecikme, karar tarihinde henüz Yönetmelik'in yürürlüğe girmemiş olması ile adli ve idari makamlar arasındaki koordinasyon ve organizasyon eksikliğinden kaynaklanmaktadır (bkz. §§ 31-33).

82. Başvurucuya ödenmesine karar verilen altı aylık süreli geçici maddi yardımın ise karar tarihinden yaklaşık dokuz ay sonra ödendiği anlaşılmaktadır. Geçici maddi yardım kararının uygulanmasında ise Mahkeme kararında tedbirin geçerlilik süresinin yer almaması ve ödenek beklenmesi nedenleriyle gecikme olduğu görülmektedir.

83. 6284 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendi uyarınca, anılan Kanun kapsamında verilecek destek ve hizmetlerin sunulmasında süratli bir usul izlenmesi esastır (bkz. § 43). Bu durumda, ilgili Kanun kapsamında alınması gereken tedbirlere ilişkin yetkili mercilerce karar alınmasının yanı sıra bu kararların makul bir süre içinde yerine getirilmesi de ayrıca önem taşımaktadır. Somut olayda, yetkili mercilerce alınan tedbir kararlarının yerine getirilmesinde meydana gelen sırasıyla on aylık ve dokuz aylık gecikmenin adli ve idari süreçlerdeki aksaklıklardan meydana geldiği ve bu gecikmenin makul olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

84. Sonuç olarak, başvuru ve çocuklarının maddi ve manevi bütünlüklerinin korunması ile geçimlerinin sağlanması noktasında kamu makamları tarafından alınan tedbirlerin gerekli hız ve özende gerçekleştirilmediği, kişinin maddi ve manevi varlığının korunması hakkı kapsamında devlete ait pozitif yükümlülüklerin gereği gibi yerine getirilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

85. Başvurucu ayrıca kimlik bilgilerinin değiştirilmesi tedbirinin uygulanmasının ardından iş tecrübesi gibi ilgili kayıtların değiştirilmemesi nedeniyle iş bulamadığını ileri sürmekte ise de başvurunun eğitim ve iş tecrübesi durumu ile hangi kayıtların değiştirilmesini istediği ve bu konuda yetkili makamlara yaptığı bir başvuru bulunup bulunmadığı konusunda bilgi ve belge sunmamış olması nedeniyle anılan hususa ilişkin değerlendirme yapılmamıştır.

86. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde koruma altına alınan maddi ve manevi varlığın korunması hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

### **C. Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia**

87. Başvurucu; maruz kaldıkları şiddet tehdidi ve yaşadıkları korku nedeniyle oğlunun depresyona girerek intihar ettiğini, yaşam hakkı kapsamında devletin sahip olduğu pozitif yükümlülüklerin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

88. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" kenar başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

*"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."*

89. Yaşam ve vücut bütünlüğü üzerindeki temel hak, devletlere pozitif ve negatif ödev yükleyen haklardandır (AYM, E.2007/78, K.2010/120, 30/12/2010). Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen yaşam hakkı, Anayasa'nın 5. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde devlete pozitif ve negatif ödevler yükler (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 50).

90. Devletin negatif bir yükümlülük olarak yetki alanında bulunan hiçbir bireyin yaşamına kasıtlı ve hukuka aykırı olarak son vermeme yükümlülüğünün yanı sıra pozitif bir yükümlülük olarak yine yetki alanında bulunan tüm bireylerin yaşam hakkını gerek kamusal makamların gerek diğer bireylerin gerekse kişinin kendisinin eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma yükümlülüğü bulunmaktadır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, §§ 50, 51).

91. Bir kişinin yaşamına yönelik gerçek ve yakın bir tehlikenin bulunduğu kamu makamlarınca bilindiği ya da bilinmesi gerektiği durumlarda makul ölçüler çerçevesinde kamu makamlarının bu tehlikenin gerçekleşmesini önleyebilecek şekilde önlem alması gerekir. Ancak özellikle insan davranışlarının öngörülemezliği, öncelikler ve kaynaklar değerlendirilerek yapılacak işlem veya yürütülecek faaliyet tercihi dikkate alındığında pozitif yükümlülük kamu makamları üzerinde aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanamaz (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 53).

92. Devletin yaşam hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülüklerinin korumaya ilişkin maddi yönü yanında usule ilişkin yönü de bulunmaktadır. Bu yükümlülük, doğal olmayan her ölüm olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili bir soruşturma yürütmeyi gerektirir. Bu soruşturmanın temel amacı, yaşam hakkını koruyan hukukun etkili bir şekilde uygulanmasını ve varsa sorumluların hesap vermelerini sağlamaktır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 54).

93. İçinde buldukları ruhsal durum ve depresyon nedeniyle intihar eğilimi taşıyan bireylerin -özellikle devletin hüküm ve gözetimi altında buldukları koşullarda- yaşam haklarının korunması noktasında gerekli tedbirlerin alınması devletin pozitif yükümlülükleri arasında yer almaktadır.

94. Ayrıca kamu makamları, zihinsel ve ruhsal rahatsızlığı olan kişiler ile engelli bireylerin temel hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlamak ve bu bireyleri korumak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler.

95. Ancak bu kapsamda beklenen gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü bireylere karşı kendilerinden ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin kamu makamları tarafından bilindiği ya da bilinmesi gerektiği durumlarda söz konusu olmaktadır.

96. Başvurucunun büyük oğluna yönelik doğrudan bir tehdit ya da şiddet eyleminden söz edilmediği, F.B.K.nın tehditten dolayı olarak etkilendiğinin ileri sürüldüğü somut olayda F.B.K.nın yaşamına ilişkin kendisinden gelebilecek bir riskin varlığının kamu makamları tarafından bilindiğine ya da bilinmesi gerektiğine ilişkin bir bulguya rastlanmamaktadır. Bu doğrultuda yaşam hakkının korunması yönünde bir ihlalin bulunmadığının açık olduğu sonucuna varılmaktadır.

97. Ölüm olayının meydana gelmesinin ardından olaya ilişkin derhâl soruşturma başlatıldığı, tanık beyanları, kamera kaydı görüntüleri ile otopsi raporunun temin edildiği ve başka bir kişiye atfedilebilir bir kusur bulunmadığının anlaşılması üzerine kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verildiği dikkate alındığında etkili soruşturma yapma usul yükümlülüğüne yönelik bir ihlalin bulunmadığının da açık olduğu sonucuna varılmaktadır.

98. Yaşam hakkına yönelik bir ihlalin bulunmadığının açık olduğu anlaşıldığından başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

#### **D. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden**

99. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

*"(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...*

*(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir.*

*Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."*

100. Başvurucu, maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

101. Başvuruda, maddi ve manevi varlığın korunması hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

102. Yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 15.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

103. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvurucunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Başvurucunun bu konuda herhangi bir belge sunmamış olması nedeniyle maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

104. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

## **VI. HÜKÜM**

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE OYBİRLİĞİYLE,

B. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE OYBİRLİĞİYLE,

C. 1. Maddi ve manevi varlığın korunması hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

2. Yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

D. Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen maddi ve manevi varlığın korunması hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

E. Başvurucuya net 15.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

F. 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

G. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 19/12/2017 tarihinde karar verildi.

Başkan  
Engin YILDIRIM

Üye  
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye  
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye  
Recep KÖMÜRCÜ

Üye  
M. Emin KUZ

## KARŞIOY GEREKÇESİ

Kimlik bilgilerinin değiştirilmesine ve geçici maddî yardım yapılmasına ilişkin tedbirlerin uygulanmasında ortaya çıkan aksaklık ve gecikmeler sebebiyle başvurunun maddî ve manevî varlığın korunması hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Çoğunluğun kararında, başvuru ile oğlunun kimlik bilgilerinin değiştirilmesi yönünde verilen kararın yaklaşık on ay sonra uygulandığı, bu gecikmede ilgili yönetmeliğin henüz yürürlüğe girmemesinin ve adlî ve idarî makamların arasındaki koordinasyon noksanlığının etkili olduğu; başvurucuya ödenmesine karar verilen geçici maddî yardımın da karar tarihinden dokuz ay sonra ödendiği, bu gecikmeye ise mahkeme kararında tedbirin geçerlilik süresinin yer almaması ile ödenek beklenmesinin yol açtığı belirtilerek anılan aksaklıklar sebebiyle kişinin maddî ve manevî varlığının korunması hakkı kapsamında Devlete ait pozitif yükümlülüklerin gereği gibi yerine getirilmediği belirtilmektedir (§§ 81-85).

Anayasanın 17. maddesinde güvence altına alınan temel hakkın Devlete yüklediği pozitif yükümlülüklerin, her somut olayın kendi şartları içinde değerlendirilmesi gereken tedbirlerin alınmasını zorunlu kıldığı ve bu tedbirlerin alınmamasının Devletin sorumluluğunu ortaya çıkarabileceği bilinmektedir. Ancak insan davranışlarının öngörülemezliği ile öncelikler ve kaynaklar değerlendirilmek suretiyle tercih edilecek tedbirlerin belirlenmesinde, pozitif yükümlülüğün yetkililer üzerinde aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanmaması gerektiği, ilgili bütün kararlarımızda olduğu gibi bu kararımızda da tekrarlanmaktadır (bkz. § 65 ve bu paragrafda belirtilen referans kararımız).

Devletin önleme yükümlülüğünden kaynaklanan sorumluluğunun ortaya çıkması için, yetkililerin makul ölçüler çerçevesinde ve sahip oldukları yetkiler kapsamında kişinin maddî ve manevî varlığına yönelik gerçek ve yakın tehlikenin gerçekleşmesini önleyecek şekilde tedbir almakta başarısız olduklarının tespit edilmesi ve bu konunun her davanın kendi şartlarında değerlendirilmesi gerekmektedir (Serpil Kerimoğlu ve diğerleri, B.No: 2012/752, 17/9/2013, § 53).

Ayrıca söz konusu pozitif yükümlülüğün etkili bir yargısal sistem kurmaya ilişkin bir yönü bulunsa da bunun sonuç yükümlülüğü olmayıp uygun araçların kullanılması yükümlülüğü olduğu ve her davada başarılı olunması veya mağdurların olaylarla ilgili beyanlarıyla bağdaşan bir sonuca varılması anlamına gelmediği kabul edilmektedir (§§ 66-67).

Anılan pozitif yükümlülükler kapsamında önce 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun yürürlüğe konularak koruyucu bir hukuk sisteminin kurulduğu ve aile içi şiddete maruz kalan bireylerin korunmasına yönelik tedbirlerin düzenlendiği, daha sonra çıkarılan 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun da daha ayrıntılı düzenlemeler öngördüğü, böylece Devletin koruma yükümlülüğü çerçevesinde gerekli yasal altyapının oluşturulduğu ve şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunanların korunması yönünden, kurulan hukuk sisteminin yetersiz olmadığı çoğunluğun kararında da belirtilmektedir (§§ 12, 29, 70-76).

Diğer taraftan, somut olayda başvurunun eşi tarafından darp ve tehdit edildiği iddiasının adlî makamların önüne taşınmasından oniki gün sonra 4320 sayılı Kanuna göre koruma kararı, bu karardan da yaklaşık yedi ay sonra çağrı üzerine koruma kararı verildiği ve bu kararın süresinin uzatılarak devam ettirildiği (§ 78); başvurunun küçük oğlu ile birlikte



kimlik bilgilerinin değiştirilmesi talebinde bulunmasından sonra diğer önleyici tedbir kararlarına ilave olarak bu tedbire de karar verildiği ve yaklaşık on ay sonra yeni kimlik belgelerinin teslim edildiği anlaşılmaktadır (§§ 79-80).

Kararda yapılan bu tespitlerden de anlaşılacağı üzere, anılan süreçte kamu makamları hareketsiz kalmadığı gibi bu süreçte başvurunun ikamet ettiği yerin idare tarafından dört defa değiştirildiği, ikamet bilgilerinin gizli tutulmasına ilişkin tedbirlerin alındığı, eski eşinin uyması gereken hususlara dair tedbir kararlarının verildiği, hükmedilen önleyici ve koruyucu tedbirlere uyulmadığı gerekçesiyle eski eş hakkında bir zorlama hapsi kararı verilmesinin talep edilmediği ve anılan kişinin bu tedbir kararlarını ihlal ettiğine ilişkin olarak adli makamlara yapılmış bir şikâyetin de olmadığı görülmektedir.

Kimlik kayıtlarının güvenilir ve tereddütsüz bir şekilde tutulmasının, kamu düzeninin korunması açısından zorunlu olduğu da gözönünde bulundurulduğunda kimlik bilgilerine ilişkin değişikliklerin gerçekleştirilme sürecinin zaman almasının doğal karşılanması gerekmektedir. Uygulamada bu işlemlerin tamamlanması için ortalama olarak ne kadar beklenmesi gerektiği konusunda bir kanaatimiz bulunmamakla birlikte çoğunluğun kararında da somut olayda diğer örneklere göre normal olmayan bir gecikme olduğu belirtilmemektedir.

Şiddet tehdidine karşı kademeli olarak alınan söz konusu koruyucu ve önleyici tedbirlerden sonra başvurunun maruz kaldığı bir eylemden de bahsedilmediği dikkate alındığında, bu tedbirlerin yetersiz kalmadığı; bu durumda da kimlik bilgilerinin değiştirilmesi kararının geç uygulandığı iddiasının, Devletin pozitif yükümlülüklerinin gereği gibi yerine getirilmediği sonucuna ulaşılması için yeterli olmadığı düşünülmektedir.

6284 sayılı Kanununun 17. maddesine göre verilen “başvurucuya geçici yardım yapılmasına dair kararın” uygulanması için geçen yaklaşık dokuz aylık sürenin de, bu süre içinde başvurucuya çeşitli kaynaklardan maddî yardım yapılmaya devam edilmesi, başvuru ile çocuklarının sağlık hizmetlerinden yararlanması için kamu makamlarınca gerekli işlemlerin yapılması, iş bulması konusunda başvurucuya aracılık edilmesi ve anılan sürenin sonunda geçici yardım miktarının toplu olarak ödenmesi sebebiyle, ihlal sonucuna varmak için yeterli olmadığı değerlendirilmektedir.

Günümüzde kadına şiddetin ulaştığı boyutlar dikkate alındığında başvurunun yaşadığı şiddet korkusu ve buna bağlı olarak yaşadığı sıkıntılar anlaşılabilir olmakla birlikte, kararlarımızda benimsenen ve burada da tekrarlanan genel ilkeler somut olaya uygulandığında pozitif yükümlülükler kapsamında kamu makamlarının hareketsiz kalmadıkları ve gerekli hukukî ve fiilî tedbirleri aldıkları, esasen başvurunun da koruma tedbirlerinin uygulanmasındaki gecikmelerden dolayı korku içinde yaşadığı iddiası dışında bir iddiada bulunmadığı anlaşıldığından, bu tedbirlerin somut olayın koşullarında yeterli olduğu sonucuna varılması gerektiği düşünülmektedir.

Bu sebeplerle, Anayasanın 17. maddesinde koruma altına alınan maddî ve manevî varlığın korunması hakkının ihlal edilmediği düşüncesiyle çoğunluğun ihlal yönündeki kararına katılmıyorum.

Üye  
M. Emin KUZ